

1. Shrnutí

Sídelní struktura

- rozlohou 7 195 km² a počtem obyvatel 1,16 mil. je Jihomoravský kraj 4. největší v ČR, hustota osídlení 162 obyvatel na km² je mezi kraji 3. nejvyšší
- 673 obcí v kraji je zařazeno do 21 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a do 7 okresů
- obce mají celkem 902 částí obce a 1 583 základních sídelních jednotek
- 49 obcí má statut města, ve městech žije 62,8 % obyvatel kraje (6. nejnižší hodnota mezi kraji)
- v průměrné obci v kraji žije na ploše 11 km² více než 1 700 obyvatel
- nejmenší obcí je Březina a Říkonín, největší je Brno; v kraji je 116 obcí, v nichž žije méně než 200 obyvatel; v průměru nejmenší obce jsou na Tišnovsku, Moravskokrumlovsku a Boskovicku
- většina obyvatel má v kraji obvyklý i trvalý pobyt; je zde však i 62,2 tisíc osob s pobytem jen obvyklým a 62,7 tisíc osob, které zde měly pouze trvalý pobyt

Obyvatelstvo

- průměrný věk obyvatel kraje dosáhl 41,1 roku, nejvyšší průměrný věk měli obyvatelé nejmenších obcí a také Brna (41,6 roku); naopak na Kuřimsku, Židlochovicku a Šlapanicku byl průměrný věk obyvatel pod hranicí 40 let
- 14,0 % obyvatel kraje bylo ve věku do 14 let (3. nejnižší podíl mezi kraji) a 16,5 % obyvatel bylo ve věku 65 a více let (5. nejvyšší podíl mezi kraji); index stáří (na 100 osob ve věku do 14 let v kraji připadlo 115,9 osob starších 65 let) byl 5. nejvyšší mezi kraji; nejpříznivější hodnoty indexu stáří byly v obvodech v okolí krajského města
- více než 43 % obyvatel kraje ve věku 15 a více let žilo v manželství a 40 % obyvatel tvořili svobodní; nejvyšší podíl ženatých či vdaných byl na Šlapanicku a Tišnovsku; nejvyšší podíl svobodných a rozvedených byl zjištěn v Brně a na Mikulovsku
- na 1 000 žen připadlo 1 568 živě narozených dětí, plodnost žen byla pod úrovní průměru ČR; na současnou generaci žen-matek připadá nižší počet narozených dětí, se zvyšující se věkovou skupinou matek se zvyšuje i průměrný počet narozených dětí; počet dětí ale klesá se vzrůstajícím stupněm vzdělání; více dětí mají věřící matky
- v kraji žilo 36,3 tisíc cizinců a tvořili 3,1 % obyvatel; většina pocházela z Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu
- 48,0 % obyvatel kraje se přihlásilo k české národnosti (nejnižší podíl mezi kraji) a 21,9 % k národnosti moravské (nejvyšší podíl mezi kraji), 23,7 % obyvatel se však k otázce nevyjádřilo; na Znojemsku a Boskovicku se více než polovina obyvatel přihlásila k české národnosti, na Hustopečsku se přihlásila téměř třetina obyvatel k moravské národnosti
- více než polovina obyvatel kraje se narodila v obci svého obvyklého pobytu, podíl „rodáků“ byl mezi kraji 3. nejvyšší; nejnižší podíl rodáků je v obvodech v okolí Brna, nejvyšší v obvodu Veselí nad Moravou
- k otázce náboženské víry se v kraji nevyjádřilo 42,4 % obyvatel; 334,0 tisíc obyvatel, tedy 49,9 % těch, kteří na otázku odpověděli, je věřící, tento podíl byl 3. nejvyšší mezi kraji; nejvyšší podíl věřících byl v obvodu Veselí nad Moravou, na Kyjovsku a Boskovicku, naopak nejnižší na Ivančicku a Mikulovsku
- 30,9 % obyvatel ve věku 15 a více let mělo maturitu (včetně vyššího a nástavbového studia) a 14,7 % mělo vysokoškolské vzdělání (2. nejvyšší podíl mezi kraji); vyšší podíl vysokoškoláků i osob s vyšším vzděláním je v Brně a jeho okolí; v mladé generaci mezi vysokoškoláky převažují ženy

Ekonomická aktivita obyvatelstva

- mezi obyvateli kraje bylo 572,0 tisíc osob ekonomicky aktivních (511,8 tisíc zaměstnaných a 60,2 tisíc osob nezaměstnaných), 541,0 tisíc osob ekonomicky neaktivních a u 50,5 tisíc osob nebyla ekonomická aktivita zjištěna; mezi ekonomicky aktivní patří 49,2 % obyvatel kraje, podíl je mezi kraji 3. nejvyšší
- téměř polovinu počtu ekonomicky neaktivních tvořili nepracující důchodci
- stupeň ekonomické aktivity je ovlivněn věkovou strukturou obyvatel, nižší podíl ekonomicky aktivních byl proto v menších obcích (Boskovicko, Tišnovsko), naopak nejvyšší na Pohořelicku, Slavkovsku a v Brně
- většinu zaměstnaných zastupují zaměstnanci, podnikatelé a pomáhající rodinní příslušníci, mezi zaměstnané ale patří i pracující důchodci (4,6 % zaměstnaných) a ženy na mateřské dovolené (2,2 % zaměstnaných); nejvyšší podíl pracujících důchodců ze zaměstnaných byl v Brně, nejnižší v obvodu Moravského Krumlova
- 68,4 % mužů ve věku 15 a více let bylo ekonomicky aktivních, míra ekonomické aktivity mužů tak byla mezi kraji 4. nejvyšší; stejný ukazatel u žen činil pouze 52,8 % (až 8. nejvyšší podíl mezi kraji)
- z hlediska vzdělání je mezi ekonomicky aktivními muži nejvíce vyučených (42,4 %), u žen je nejvíce osob se středním vzděláním s maturitou (43,1 %); pětina ekonomicky aktivního obyvatelstva měla vysokoškolské vzdělání (20,3 % mužů a 19,3 % ekonomicky aktivních žen)
- čtvrtina zaměstnaných pracovala v průmyslových odvětvích, ve stavebnictví působilo 7,9 % zaměstnaných (2. nejvyšší podíl mezi kraji) a v oblasti vzdělávání pracovalo 6,7 % zaměstnaných, což byl mezi kraji podíl nejvyšší

- z hlediska postavení v zaměstnání bylo 78,3 % zaměstnaných v postavení zaměstnanců; podnikatelé (pracující na vlastní účet a zaměstnavatelé) tvořili 16,6 % zaměstnaných (4. nejvyšší podíl mezi kraji); nejvyšší podíl podnikatelů byl zjištěn na Šlapanicku a Kuřimsku

Vyjíždka a dojíždka do zaměstnání a do škol

- v kraji vyjíždí z obce za prací a do škol celkem 185,3 tisíc osob se zjištěným místem pracoviště či školy, z tohoto počtu 84,2 tisíc osob vyjíždí do jiných okresů kraje, 18,9 tisíc osob vyjíždí do jiných krajů a 6,4 tisíc osob vyjíždí mimo ČR (místo pracoviště nebylo zjištěno u třetiny zaměstnaných a studentů)
- téměř 85 % vyjíždějících za prací a více než 77 % vyjíždějících do škol z obce vyjíždí denně; podíl denní vyjíždky do škol je mezi kraji 2. nejvyšší; i když mezi vyjíždějícími za prací mimo obec převažují muži, denní frekvence vyjíždky za prací je častější u žen
- 55,0 % vyjíždějících za prací využívá k dopravě osobní automobil (samostatně nebo v kombinaci s jiným dopravním prostředkem), tento podíl je mezi kraji 2. nejvyšší
- nejvíce vyjíždějících z kraje míří do Prahy a do Zlínského kraje; z ostatních krajů do Jihomoravského kraje za prací a do škol dojíždí 42,6 tisíc osob; záporné saldo vyjíždky má Jihomoravský kraj jen ve vztahu k Hl. m. Praze
- největším centrem dojíždky je Brno - kladné saldo dojíždky za prací činí 44,3 tisíc osob a dojíždky do škol dosahuje 42,3 tisíc osob

Domácnosti

- v kraji bylo 473,5 tisíc hospodařících domácností, v domácnosti bylo v průměru 2,42 členů, což byl 3. nejvyšší počet mezi kraji
- hospodařící domácnosti v kraji tvoří 233,5 tisíc domácností s 1 úplnou rodinou, 62,1 tisíc domácností s 1 neúplnou rodinou, 10,5 tisíc domácností tvořených 2 a více rodinami, 145,1 tisíc domácností jednotlivců a 22,2 tisíc vícečlenných nerodinných domácností
- úplné rodiny (se závislými dětmi i bez dětí) tvoří 49,3 % ze všech hospodařících domácností; ve 20 správních obvodech ORP v kraji podíl úplných rodin přesahoval hranici 50 %, krajský průměr tak ovlivnilo Brno, kde podíl úplných rodin činil pouze 41,3 %
- 58,4 % úplných rodin a 51,4 % neúplných rodin je bez závislých dětí
- podíl neúplných rodin se závislými dětmi se zvyšoval s rostoucí velikostí skupiny obce - v Brně dosáhl 13,0 % z počtu rodinných domácností, naproti tomu na Hustopečsku to bylo pouze 6,9 %; 84,6 % neúplných rodin s dětmi tvoří matky s dětmi, je zde však i 4,7 tisíc otců s dětmi
- z domácností tvořených 1 rodinou bylo 210,0 tisíc manželských párů a 23,0 tisíc faktických manželství; u faktických manželství je téměř u poloviny párů žena ve věku do 34 let a u pětiny párů žena ve věku 50 a více let, u manželských párů je poměr opačný – více než u poloviny párů je žena ve věku 50 a více let a ve věku do 34 let je žena pouze u 15,6 % manželských párů
- domácnosti jednotlivců tvoří 30,6 % hospodařících domácností (6. nejvyšší podíl mezi kraji); ve většině správních obvodů ORP je tento podíl pod hranicí 28,0 %, ovšem v Brně domácnosti jednotlivců tvořily 37,0 % hospodařících domácností; polovina jednotlivců bydlících samostatně v bytě byla ekonomicky neaktivní

Domy a byty

- domovní fond v kraji tvořilo 225,0 tisíc obydlených a 34,6 tisíc neobydlených domů; mezi neobydlenými domy jsou většinou domy rodinné, v menších obcích slouží především k rekreaci
- 89,7 % obydlených domů tvoří domy rodinné, tento podíl byl mezi kraji 4. nejvyšší; zatímco ve všech správních obvodech ORP v kraji přesahoval podíl rodinných domů z obydlených domů celkem hranici 90 %, v Brně to bylo pouze 71,2 %
- čtvrtina obydlených domů pochází z období před válkou, čtvrtina byla postavena či rekonstruována v posledních 20 letech; průměrné stáří obydleného domu s byty dosáhlo 46,9 roku, což byla 4. nejvyšší hodnota mezi kraji
- v posledních 2 desetiletích bylo postaveno či rekonstruováno 49,4 tisíc rodinných domů (24,5 % z celkového počtu obydlených rodinných domů) a 2,6 tisíc bytových domů (13,2 %); nejvyšší intenzita výstavby v posledních 20 letech byla zjištěna v obcích v zázemí krajského města
- technická vybavenost domů je srovnatelná bez ohledu na velikostní skupinu obce, výjimkou je přípoj na kanalizační síť - podíl vybavenosti je nižší v menších obcích
- bytový fond v kraji tvořilo 443,4 tisíc obydlených a 60,1 tisíc neobydlených bytů; 224,0 tisíc obydlených bytů je v rodinných domech (podíl 50,5 % je 6. nejvyšší kraji)
- u rodinných domů 83,6 % bytů tvořily byty ve vlastním domě; v bytech v bytových domech převládalo nájemní bydlení (41,0 %) a byty v osobním vlastnictví (34,8 %)
- vybavenost obydlených bytů plynem (83,1 %) byla mezi kraji nejvyšší
- průměrný obydlený byt v kraji má 66,7 m² obytné plochy, je v něm 3,84 obytných místností s plochou 8 m² a vyšší, v bytě žije 2,56 osob; na 1 osobu připadá 32,0 m² obytné plochy a na 1 obytnou místnost připadá 0,75 bydlících osob